WAT ZIJN TAALTAKEN?

Taaltaken worden door het *Europees Referentiekader voor Talen (ERK)* volop gepromoot:

> "Het Europees Referentiekader is verbonden met een algemene visie op taalgebruik en op het leren van een taal. Het ERK kiest voor een **actiegerichte benadering**: je spreekt en gebruikt een taal als lid van een gemeenschap waarbinnen je taken verricht in bepaalde omstandigheden en binnen een sociale context."
>
> Bron: www.ERK.nldocent/erk_in_de_praktijk/taaltaak

Een taaltaak bereidt leerlingen voor op hun communicatieve rol binnen de maatschappij. Het is een realistische taak die van een **authentieke** situatie uitgaat en een **concreet product** of resultaat vooropstelt. De taak moet **open** geformuleerd worden, zodat leerlingen **zelfstandig** en zonder al te veel ondersteuning de doeltaal gebruiken. Het **doelpubliek** wordt vermeld.

Uiteraard bereiden leraren hun leerlingen voor op een taaltaak via kleinere **bouwstenen** (grammatica, woordenschat, spelling, luister- en leesoefeningen, begeleide spreek- en schrijfoefeningen…). (cfr. www.erk.nl/docent/erk_in_de_praktijk/taaltaak). Men vindt een taaltaak vaak aan het einde van een hoofdstuk in een handboek.

Voorbeelden van taaltaken zijn:

- internetpagina maken voor de school
- muurkrant maken
- interview met native speaker
- taaldorp (boodschappen doen, bij de dokter, op de camping, etc..)
- presenteer jezelf, je huis, je klas, je school, je omgeving….
- modeshow
- de school in beeld: foto's of een video
- bijdrage aan de ouderavond (brief, ontvangst)
- de talenstand op de open dag
- voor een uitwisseling een film maken van bijv. je eigen school
- e-mail of chatproject
- reis voorbereiden met opdrachten om te winkelen, naar theater te gaan e.d.
- reisgids maken van eigen streek voor jongeren in doeltaal
- sprookjes en verhalen uit andere cultuur bestuderen, vergelijken, presenteren….
- boek bewerken bijvoorbeeld: tot stripverhaal of toneelstuk waarin je de scènes onder groepjes in de klas verdeelt
- feesten vergelijken uit verschillende landen (taaloverstijgend)
- een maaltijd voorbereiden en maken
- eigen liedje schrijven en zingen
- top 10 maken (muziek en songteksten zoeken, selecteren, presenteren, arrangeren...)
- museum (virtueel) samenstellen en rondleiding verzorgen in verschillende talen

- nieuwsredactie vormen: zet elke week een stukje in de doeltaal op internet of in een krantje
- een soap maken/korte film (met ondertiteling?)
- eenakter opvoeren
- praatprogramma (literair, politiek, talkshow)
- buitenlandse gastsprekers uitnodigen en ontvangen
- geef een les aan bejaarden, basisscholen, andere klassen etc...

Bron: www.erk.nl/docent/erk_in_de_praktijk/taaltaak/ideeen

De principes van UDL toepassen in taaltaken

1) Hoe ziet een taaltaaksjabloon eruit?

<table>
<tr><td colspan="2">Titel:</td></tr>
<tr><td>Niveau: A1…

Vaardigheid: spreken – mondelinge interactie – schrijven – luisteren – lezen

Subvaardigheid:
verdere onderverdeling van vaardigheden
(www.erk.nl/docent/toetsing/toetsen-en-beoordelen-met-het-ERK.pdf/, o.a. p. 42.)

Can-do statement:
Omschrijven van het kunnen dat hier wordt nagestreefd (http://www.erk.nl/leerling/watiserk/candos)

Context: persoonlijk, sociaal, professioneel, onderwijs
(taalunieversum.org/onderwijs/gemeenschappelijk_europees_referentiekader/4/1/1</td><td>Werkvorm: (bv. Individueel of per twee of…)</td></tr>
<tr><td></td><td>Tips:

Welk hoofdstuk uit de cursus kunnen leerlingen gebruiken ter ondersteuning?
Welke woordenschat komt aan bod?
Welke websites geven ondersteuning (bijv. voor uitspraak of spelling) …</td></tr>
</table>

Product: Wat moeten leerlingen op het einde van de rit gemaakt hebben? Aan welke eisen/criteria moet dit product voldoen?	Presentatie: Hoe wordt dit product ingediend, naar voren gebracht…, bijv. via presentatie, brief…?
Taak: Omschrijving van de taak, we gebruiken hier doorgaans imperatieven. Wees duidelijk over wat ze moeten doen: info geven, overtuigen, argumenten geven… Opgave moet voor iedereen duidelijk zijn, dus maak de instructietaal niet te complex, eerder een niveau lager.	
Stappenplan: Ter ondersteuning van een goede planning. Hier kunnen ook tussentijdse producten worden vermeld, bijv. wanneer je werkt met een feedbackronde.	
Evaluatie/rubric Keuze uit: normatieve schaal descriptieve schaal ankerschaal *www.erk.nl/docent/toetsing/toetsen-en-beoordelen-met-het-ERK.pdf, pp. 87-88.*	

Reflectie:

Leerlingen vullen dit na afloop in. Enkele voorbeeldvragen zijn:

Kijk eens goed naar je aanpak van deze opdracht en beantwoord de vragen:

1 Ben je tevreden over het product? Waarom wel/niet?

2 Wat zou je een volgende keer anders doen en waarom?

3 Wat heb je met behulp van deze opdracht geleerd?)

Evaluatie docent:

2) Tips voor het universeel ontwerpen van taaltaken

Door taaltaken universeel te ontwerpen, maak je ze voor elke leerling toegankelijk. Taaltaken bevatten reeds heel wat kenmerken van UDL, denk maar aan een realistische situatie in de taakopgave, te stappenplannen en tips, enz.

Maar: het "**eerlijk**" evalueren van leerlingen is en blijft een big issue. Vaak wordt gedacht dat eerlijk evalueren kan door leerlingen dezelfde taak aan te bieden. Leerlingen verschillen echter veel onderling. Tegemoet komen aan die diversiteit vormt de kernmissie van UDL. Uiteraard wil je bij alle leerlingen van het gemeenschappelijk curriculum **dezelfde doelen** testen, maar de manier waarop je die doelen test, hoeft niet voor alle leerlingen dezelfde te zijn. Dus: door verschillende opties aan te bieden in taaltaken (en andere taken), komt je tot een eerlijkere evaluatie dan wanneer je iedereen precies dezelfde taak zou aanbieden!

Hieronder volgen enkele praktische tips.

Via een programma zoals Panopto kan je een taaltaak **auditief en visueel ondersteunen**, bijv. door per blokje mondeling toe te lichten wat je verwacht en hierbij het telkens relevante blokje op film aan te duiden.

Voor sommige leerlingen is het taaltaaksjabloon de hel, omdat ze de rode draad missen, er overlappingen zijn, de concrete samenhang tussen de verschillende onderdeeltjes niet evident is, enz. Je kan daarom alternatieve manieren gebruiken om de taak aan te bieden, zoals een **tijdlijn** creëren waarop de verschillende stappen van de taak aangeduid staan, zodat de omvang van het taaksjabloon leerlingen (met uitstelgedrag bijv.) niet afschrikt. Deze deelstappen kunnen dan apart worden toegelicht, eventueel via een uitklapsysteem. Belangrijk is dat de taak in eerste instantie haalbaar, logisch en **concreet** lijkt.

Je kan overwegen om het deeltje "taak" weg te laten, omdat dit **overlapt** met andere onderdelen van de taak. Een concrete situatie om zich in te leven, het eindproduct en de manier waarop dit wordt gebracht, een ondersteunend stappenplan en concrete tips vormen voor sommige leerlingen al een berg aan informatie. **Keep it simple: Wat is het probleem?, Waar willen we naartoe? en Hoe geraken we daar?** Voor andere leerlingen zal het dan wel weer fijn zijn om in "taak" nog even de essentie samengevat te zien, maar daarvoor is al heel wat abstract redenerings- en inleefvermogen nodig.

Verder is het belangrijk om complexe vragen te vermijden en de taak in duidelijke **deelinstructies** op te splitsen. Werk met verschillende bullet points en niveaus of gebruik cijfertjes. Indien men iedereen persoonlijk met deze taak wil aanspreken, dan kan men differentiëren volgens de genoemde doelstellingen: wie geeft liefst info? Wie houdt ervan te argumenteren? Wie wil anderen overtuigen? Wie geeft graag een mening? Wie streeft naar betrokkenheid van de luisteraars? Er is ruimte om verschillende persoonlijkheden aan te spreken. Ook praktische info en concrete afspraken zijn belangrijk. Geef duidelijk aan waar en wanneer iets verwacht wordt. Breng deze info onder in een digitale agenda.

Benadruk ook **waarom** je deze taak geeft, wat de leerlingen moeten bewijzen en wat jij concreet verwacht (bijv. vlotheid of argumenten geven), ook al lijkt dat voor jou evident. De

waarom-vraag is een van de drie leidende principes van UDL: Weten waarom je iets doet en naar welke doelen je toewerkt, is belangrijk voor de motivatie en de zelfsturing van leerlingen. Koppel hieraan de evaluatie: hoe worden die verwachtingen geconcretiseerd in de kijkwijzer? ERK focust sowieso op het doel van de taaltaak via informatie omtrent niveau, vaardigheden, enz., maar wees bondig om deze eerder abstracte doelen toe te lichten, concretiseer ze en doe dit telkens opnieuw om een zeker automatisme en regelmaat te creëren.

Indien je **afbeeldingen** wil toevoegen, zorg ervoor dat die overeenstemmen met wat in de taak staat en dat er geen tekst voorkomt. Een grappige cartoon is leuk, maar kan net verwarring scheppen bij bepaalde leerlingen. Als het niet helemaal duidelijk is waarom een afbeelding wordt geplaatst, of er is interpretatie nodig of de prent is onduidelijk, laat deze dan weg.

Een **lettertype** moet voldoende groot en schreefloos (zonder extra haakjes aan de uiteinden) zijn, zoals Arial, Verdana of Calibri.

Stel de taak ook steeds **elektronisch** ter beschikking, zodat leerlingen deze kunnen uitvergroten, printen...

UDL legt de lat hoog, ook voor de **5 taalvaardigheden**. De manier waarop aan die vaardigheden wordt gewerkt, kan echter verschillen. Bijv. kiezen tussen welk soort tekst ze lezen of op welke manier ze 'luisteren' oefenen.

Je kan bij **werkvormen** beslissen om leerlingen in verschillende constellaties aan de slag te laten gaan: individueel, per twee, in groepjes. Je kan dus tegemoet komen aan de voorkeur of behoefte van de leerlingen.

Bij de **situatiebeschrijving** is een gelezen of gesproken toelichting courant, bijv. als voorbeeld bij het te verwachten product. ERK laat open hoe deze native speaker input wordt meegegeven. Ook hier kan men doelbewust van UDL uitgaan en leerlingen laten kiezen of ze lezen of luisteren.

De tips-sectie is een UDL-vakje bij uitstek. Hier kan men gedifferentieerde **tips en tools** aanbieden die bepaalde leerlingen ondersteunen en die door leerlingen kunnen genegeerd worden indien ze deze niet nodig hebben, maar wel voor allemaal toegankelijk zijn:

- een **lijst** met onregelmatige werkwoorden
- een **website** met voorleessoftware indien lezen niet lukt…
- **spiekkaarten** die leerlingen tijdens een presentatie mogen gebruiken, met duidelijke kernwoorden of basisideetjes
- de **leerstof** die in de taak moet worden verwerkt, met een duidelijke verwijzing naar de hoofdstukken en pagina's

De keuze van **product** biedt eveneens kansen tot differentiëren. ERK voorziet verschillende manieren van informatie meedelen, zich uiten. Zo kan er bijv. een video worden verwacht als eindproduct, een geschreven krantenartikel… Ga je uit van UDL, dan zou je telkens meerdere opties kunnen aanbieden. UDL sluit trouwens niet uit dat je leerlingen zomaar laat vervallen in het kiezen van een bepaalde optie die voor hen te weinig uitdaging biedt. Het blijft

belangrijk om leerlingen te stimuleren om andere opties uit te proberen. Concretiseer het product voldoende, bijv. wanneer leerlingen een filmpje moeten voorbereiden, zeg hen duidelijk welk materiaal ze nodig hebben, waar ze dat kunnen verkrijgen indien nodig en hoe de afwerking ervan zal verlopen. Concreet maken betekent toegankelijk maken!

Een **stappenplan** heeft tot doel de leerlingen een logisch parcours te laten afleggen, door bijv. OVUR-strategieën toe te passen. Bij ERK zijn dit: plan, execute, evaluate, adjust. Dit ondersteunt leerlingen die zulke structuurtips nodig hebben. Korte en haalbare episodes zijn een opluchting voor iedereen. Duidelijkheid betekent niet dat de lat niet hoog wordt gelegd.

Tussentijdse evaluaties zijn eveneens mogelijk, o.a. om eventuele problemen tijdig te detecteren en remediëren alsook om leerlingen te helpen plannen. Wil je nog meer UDL-gericht werken, dan kan je het stappenplan op verschillende manieren aanbieden (auditief, in schemavorm) en verdere tussenstappen toevoegen die aan specifieke behoeften beantwoorden.

Gaat men uit van UDL, dan kan men in de **kijkwijzer** een vermenging van normatief en descriptief beoordelen voorzien, voldoende commentaar toevoegen op papier of via een geluidsfragment (audiofeedback)… Belangrijk vanuit UDL is dat leerlingen weten hoe ze geëvalueerd worden, wat de onderdelen zijn. Voeg daarom steeds een kijkwijzer toe aan de taak en bespreek deze expliciet.

Het doel van ERK is om leerlingen zelfstandiger te maken, hen inzicht te geven in hun leerproces en hen de eigen leervorderingen leren opvolgen. Dit komt expliciet naar voor in het Hoe?-principe van het 9-raster. **Reflecteren** over de taaltaak draagt hiertoe bij. Verder kan de reflectie helpen om een profiel van leerlingen te vervolledigen en inzicht te verwerven in hun manier van taken maken. Goed nagaan wat goed of fout liep en waarom zijn belangrijk. Iedere leerling heeft er baat bij als de leraar hierbij assisteert, dus individuele feedback is zeker belangrijk en de evaluatie koppelt best altijd terug naar de reflecties.